

ГРАД БОР

Градска управа града Бора

Одељење за привреду и друштвене делатности

Канцеларија за заштиту животне средине

Број: 06-125/2023-II-01

Датум: 01.06.2023. год.

Записник

са прелиминарне седнице Радне групе задужене за стручну помоћ при изради Програма заштите животне средине града Бора за период од 2023.-2032. године на територији града Бора

Дана 1.6.2023. од 12 часова, одржана је прва-прелиминарна седница Радне групе за израду Програма заштите животне средине града Бора.

Председник Радне групе је отворила прелиминарну седницу Радне групе за доношење Програма заштите животне средине града Бора.

Седници су присуствовали:

Зорица Исоски – представник израђивача Програма;

Зоран Ђукић – представник израђивача Програма,

Љиљана Марковић Луковић – представник Градске управе Бор – председник Радне групе

Јован Марковић – представник ЈКП „З. октобар“ Бор;

Иван Љубичић – ЈКП „Топлана“ Бор;

Топлица Марјановић – представник Друштва младих истраживача

Ана Радојевић – представник Техничког факултета у Бору

Марина Пешић – представник ЈКП „Водовод“ Бор

Ивана Јенић Комљеновић – представник Serbia Zijin Copper doo Bor

Седници нису присуствовали:

Јелена Митић – представник Дома здравља у Бору

Драган Јеленковић – представник Одељења за урбанизам, грађевинске, комуналне, имовинско-правне и стамбене послове

Након установљавања кворума и усвајања дневног реда, предложила је да се сви чланови Радне групе представе и кажу пар речи о себи и иституцији из које долазе, као и представници израђивача Програма.

Након упознавања са присутнима на седници, Љиљана је представила нацрт Пословника о раду Радне групе, који је након пар сугестија које је изнео Топлица Марјановић а које су уважене, једногласно усвојен.

Затим је председник Радне групе представила опште информације и законске обавезе јединице локалне самоуправе, о транспарентности, учешћу јавности и др. важним питањима које се тичу доношења Програма заштите животне средине града Бора.

Зорица Исоски се као представник израђивача Програма дотакла рокова израде и сугерисала да ће активности бити пројектоване за наредну годину.

Напоменула да је врло битно урадити учесничку анализу – пресек стања из области заштите животне средине и да је врло битно учешће свих субјеката при изради оваквог документа.

Представник ЗиЈин Копер – Ивана Јенић Комљеновић је поставила питање зашто није присутан и представник ЗиЈин мининга и других предузећа.

Љиљана М. Луковић је објаснила да Радна група мора да има ограничен број чланова, док се осталима шаљу захтеви за достављањем информација и транспарентност учешћа је омогућила учешће свих страна.

Зорица је напоменула да Радна група, осим учешћа у изради документа, има обавезу и да прати његову евалуацију и имплементацију на даље, након усвајања. Важни су индикатори, а мониторинг ће дати преглед реализације.

Важно је у изради стратешких докумената, водити рачуна о свим осталим плановима и програмима, урбанистичким плановима на локалном и државном нивоу.

Програм се израђује на период од 10 година, али се по потреби ажурира на 5 година или и раније.

Важно је да се направи акциони план, повећа свест, размотри аспект здравља, квалитет живота у глобалу и приступ финансијским средствима, подржи изградња капацитета из области заштите животне средине.

Методологија се састоји из 3 фазе. Прво је процес формирања Радне групе, затим израда агенде програма и ситуационе анализа. Друга фаза је израда самог стратешког документа који ће преко свог анализа, израде визије документа (преко анкете), одредити стратешке циљеве и приоритете, затим израда акционог плана и буџетирање. 3. фаза је оно што спроводи радна група, имплементација, мониторинг и евалуација па се на основу показатеља ажурира по потреби.

Национални програм има свеобухватни садржај и одговара на кључна питања из области заштите животне средине и њега се морамо придржавати.

Локални програм је дефинисан Радним задатком чији је садржај Зорица представила радној групи.

Председница Радне групе је сугерисала члановима Радне групе да могу дати своје коментаре, предлоге у овој почетној фази, да се неће одржавати често седнице, само код важних пресека у изради и очекује се да из своје области доставе важне информације и податке од значаја за израду документа.

Зорица је поставила питање члановима о њиховом виђењу тренутне ситуације у Бору са доласком стране компаније, на шта су чланови исказали значајне податке које се односе на област заштите животне средине, о проблемима које се односе на дозволе за рад, еколошке таксе и рад у предузећима из којих долазе, што је указало на квалитетан састав тима који може обезбедити валидне информације.

Представник Топлане је коментарисао стање квалитета ваздуха од раније и напоменуо да сад ни Топионица не ради пуним капацитетом. Навео је какво је стање у Топлани, о уплати еколошке таксе, о слабим улагањима у Топлану по питању екологије, о плановима, извештавањима, мерењима емисије, прилагођавању технолошког поступка, о врстама котлова који се користе тренутно, о проблематици пословања (немогућност решавања власништва локације, добијања IPPC дозволе и сл.). Дискутовао је о преласку на гас, будућим плановима које би требало реализовати, али нема документоване одлуке.

Представница Зијина је представила бројне еколошке пројекте које Зијин спроводи у циљу побољшања еколошке ситуације у Бору и околини, мониторинге, санацију простора девастираних и угрожених радовима, израда законом прописане документације, финансијска улагања у заштиту животне средине упоредо са спровођењем својих делатности и повећањем капацитета производње. Приоритет компаније је заштита водотокова, отпадне воде су преусмерене и враћају се у рециркуларни процес. Огромна средства се улажу у озелењавање, рекултивација делова јаловишта, косина... одакле се прашина разноси по околини. Ради се и на моделовању емисије угљен диоксида, изградњи соларних електрана за потребе погона и истраживање биодиверзитета у оквиру комплекса Зијина, при чему се по првим резултатима бележи обнављање биодиверзитета. Спроводе се законске процедуре, израђују студије о процени утицаја и др. Законом предвиђена акта.

Марина Пешић је исказала свој став и као грађанин и као стручно лице испред ЈКП Водовод Бор. Истакла је да се учава побољшање доласком Зијина у разним аспектима, озелењавање, бољи ваздух, мање прашине. Добар стандард се рефлектује и у побољшању финансијског пословања Водовода, боља наплата услуге, ангажовање од стране Зијина... задње 2 године је позитивно пословање а цена услуге Водовода није повећавања задњих 2 године.

Водовод поседује све дозволе (водна дозвола, лиценца) и сагласности које се поштују у раду. Проблем је велика потрошња ел. енергије. Почело се са коришћењем и соларних панела ради уштеде, и на тај начин се пуне акумулатори а може се размотрити и соларно напајање пумпи.

Количина воде зависи од количина падавина (крашко подручје). У критичним периодима водоснабдевања, или замућења, купује се вода од ЈП Боговина на територији Больевца (основач – град Бор), па град Бор има увек континуитет у снабдевању квалитетном водом.

Што се тиче испуштања отпадних вода ситуација није сјајна. Главни градски колектор сакупља без пречишћавања комуналне отпадне воде.

1. колектор за насеље Бањско поље, ефикасност постоји и захтева редовно чишћење постројења

2. Борско језеро- само примарно пречишћавање чврсто-течно, јер је изграђено за мање насеље у старту. Сад је насеље проширено и многи канализациони системи и не иду ка п4римарном пречишћавању.

3. је за пречишћавање насеља Металург, постројење није завршено. Ту је потребно одвојити атмосферске од комуналних отпадних вода, тако да није ефикасно.

Пројекат Зелена Србија на нивоу града би обухватила све проблеме комуналних отпадних вода (израдом проектне документације која би обухватила све отпадне воде).

Што се тиче квалитета вода, карактеристична је замућеност за крашку подручја. Бор нема проблема са водоснабдевањем, има алтернатива. Нема антропогеног утицаја из Зијина по анализама.

Извориште Сурдул, по свим анализама нема ни тешких метала ни лоших карактеристика, ни Кривељска бањица (које су под антропогеним утицајем) а Злотско извориште се налази у заштићеном подручју.

Капацитети могу задовољити водом и у наредном и сушном периоду. Са укључивањем Боговинског система је употребљен и задовољене су потребе.

Постоје решења на нивоу града да се користи вода, (комунална-отпадна), атмосферске воде...могу пречишћавањем да се уступе Зијину којима треба вода.

У граду је заступљен комбиновани систем прихватта вода. Неопходно је одвојити комуналне од атмосферских, све то иде у градски колектор. Фабрика за пречишћавање је добро решење, са повратком пречишћених вода у процес.

Представница факултета је такође исказала мишљење да се уочавају позитивни помаци, али да се нада побољшању система управљања отпадом на нивоу града у чему се доста касни. Поменула је значај едукације, пар образовних активности, и извршену анализу биљака и квалитета земљишта у околини загађеног подручја. Представила је укратко пројекте који се реализују у оквиру факултета са студентима.

Зорица је такође истакла важност и значај едукације и на жалост, закаснеле и споре промене у Србији.

Љиљана је навела проблем недостатка оператора у Тимочком региону и неодрживи систем управљања рециклабилним отпадом.

Топлица је навео да је начин да плански и програмски документи буду применљиви, мора да постоји велика сарадња и усклађеност са важним документима који су донети у скорије време или су у поступку доношења. (Програм прилагођавања климатским променама). Затим, све одлуке за рударство и металургију доноси држава, а локал нема ингеренције ни утицаја. А то је изазов повезивања и заједничког рада. Раде се просторни планови посебне намене за рударска подручја и други, која се такође морају пратити ради усклађености.

Напоменуо је неколико пропуста у раду ЗиЈина које утичу на животну средину, у смислу издавања дозвола након изградње објекта, затим коришћења неадекватних технологија. Што се тиче металургије, сматра да је добро урађен систем и да се неће очекивати више раније одступање у квалитету ваздуха. Недостаје Програм развоја који би сугерисао каква ће бити ситуација у будућем периоду. Топлица је навео да је тренутно 15000т отпада по глави становника.

Представник комуналног предузећа је такође изнео утисак о побољшању квалитета ваздуха у Бору, ефекат озелењавања се такође очекује. Напоменуо је проблем кретања теретних возила у реону града, разношења прашине, уништавања улица. ЈКП „З. октобар“ се суочава са проблемом уклањања дивљих депонија, при чему је једина метода њихово чишћење. Што се тиче опремљености, град је обезбедио довољан број адекватних возила и механизације. Врши се редовно одржавање, прање улица. Што се тиче депоније, која власнички није решена, има проблема стварања пожара, јер је доступна лицима која сакупљају секундарне сировине. Депонија се и сама пали али и долази до паљења од стране тих лица. Засипа се с времена на време инертним материјалом.

Зорица је напоменула да се морају реализовати и мере из усвојеног Плана управљања отпадом за град Бор - по питању решавања проблема депоније.

Љиљана је изнела чињеницу да се треба решити власништво локације, да се изради план детаљне регулације за наведено подручје, да би се приступило изради пројекта санације и реализовале све активности наведене у планском документу.

Захвалила се на учешћу и конструктивној сарадњи свих присутних и презентацији коју су припремили израђивачи програма. Закључак је био да се по потреби затраже информације од чланова радне групе при изради документа а да се чланови могу у сваком моменту и самостално послати информације и документацију од значаја за израду програма.

Записник сачинила:

В. Карабашевић

Виолета Карабашевић

Председник Радне групе

М. Луковић

Љиљана М. Луковић